

DRODZY RODZICE.

Na pewno wraz z swoimi pociechami cieszyć się z nadchodzących wakacji. Odpoczniecie od pomagania w lekcjach, nadzorowania nauki i pilnowania właściwych proporcji pomiędzy zabawą i obowiązkami.

Jesteście też na świeżo po zmaganiach Waszych dzieci o jak najlepsze oceny. Być może zastanawiacie się dlaczego Wasz syn/Wasza córka włożyli tyle trudu w naukę a efekty są niewspółmiernie niskie do wysiłku? A może przyczyną jest dysleksja? Zapraszam do przeczytania poniższego artykułu. Może znajdziecie tam powód, trudności Waszego dziecka. Teraz macie czas aby to przeanalizować, a może nawet podjąć stosowne kroki zmierzające do wyjaśnienia problemu.

Dziecko z dysleksją w szkole.

W każdej szkole istnieje grupa dzieci, których umiejętności czytania, pisania i ortografii są niższe od przeciętnych. Aktualnie sądzi się, że część z tych dzieci cierpi na tzw. dysleksję.

Dysleksja jest specyficznym rodzajem trudności w czytaniu i pisaniu u dzieci z przeciętnym, bądź ponadprzeciętnym rozwojem umysłowym. Na oznaczenie tych specyficznych trudności w czytaniu i pisaniu używa się często kilku terminów, wśród których najczęściej występujące to: dysleksja rozwojowa, dysgrafia, dysortografia.

Każdy z tych terminów ma na celu dokładne wskazanie rodzaju występujących trudności. Mogą one występować w sposób izolowany, ale najczęściej występują jednocześnie. Stosowanie tych terminów daje możliwość precyzyjnego określenia czego problem dotyczy.

Dysleksja - to trudności w opanowaniu umiejętności czytania.

Dysortografia – to trudności w opanowaniu poprawnej pisowni.

Dysgrafia – to trudności w zakresie techniki pisania, tj. pismo brzydkie, niekaligraficzne.

Każdy z w/w rodzajów zaburzeń może być spowodowany innymi przyczynami, ale może być także tak, że określone zaburzenie ma różnorodną genezę. Dotychczas nie wykryto jednej przyczyny dysleksji. Do najczęściej wymienianych należą:

1. Wybiórcze zaburzenia niektórych funkcji psychomotorycznych (poznawczych i ruchowych).
2. Czynniki dziedziczne.
3. Uszkodzenie układu nerwowego (np. podczas ciąży, bądź nieprawidłowego porodu).
4. Zaburzenia hormonalne.

Trudności w czytaniu i pisaniu dostrzega się dopiero w okresie nauczania początkowego. Jednak przejawy tych trudności można zauważyć już w wieku przedszkolnym.

Na poziomie wiekowym od 3-5 lat charakteryzują je:

- opóźnienia w rozwoju mowy
- opóźnienia w rozwoju ruchowym (słaba koordynacja ruchów podczas czynności samoobsługowych, takich jak np. sznurowanie butów, zapinanie ubrania, niezgrabność ruchowa, trudności z rzucaniem i łapaniem piłki)
- trudności z budowaniem wypowiedzi i wypowiedzaniem wyrazów złożonych

W wieku od 6-7 lat występują:

- wady artykulacyjne wymowy
- agramatyzmy
- niechęć do rysowania, do układanek
- trudności z różnicowaniem głosek

- zaburzenia orientacji przestrzennej (np. nad-pod, prawo-lewo)
- trudności z zapamiętywaniem tekstów
- mała sprawność ruchowa (np. trudności z nauczeniem się jazdy na rowerze)

Wiek szkolny cechują następujące objawy

w zakresie pisania:

- brzydkie pismo (niewłaściwe łączenie liter, litery nierówne, linie drżące, trudności z utrzymaniem się w liniaturze)
- złe przestrzenne rozplanowanie pracy pisemnej, brak marginesów
- podczas pisania silny nacisk długopisu i ból dłoni
- problemy z pisaniem dyktand i przepisywaniem z tablicy
- błędy w pisowni (ortograficzne, interpunkcyjne)
- pomijanie znaków diakrytycznych
- niewłaściwe stosowanie małych i dużych liter
- niespójna treść wypowiedzi pisemnej
- słaby poziom prac pisemnych w porównaniu z ustnymi
- mylenie liter odpowiadających głoskom podobnym fonetycznie (np. z-s, w-f)
- opuszczanie, dodawanie, przestawianie liter
- trudności ze zmiękczeniami

w zakresie czytania:

- duże problemy z czytaniem, zwłaszcza głośnym
- błędy w czytaniu (pomijanie wyrazów, dodawanie ich, zniekształcanie)
- pomijanie linii lub ponowne jej odczytywanie
- trudności w dzieleniu dłuższych wyrazów na sylaby i syntetyzowanie ich we właściwym porządku
- trudności w wyszukiwaniu wyrazów podobnie brzmiących (np. pąk-bąk)

w zakresie umiejętności:

- trudności z organizacją stanowiska pracy i przestrzeni własnej
- powolne tempo wykonywania zadań
- trudności z zapamiętywaniem nazw, szeregów nazw (np. dni tygodnia), tabliczki mnożenia, dat, numeru telefonu, błędne zapisywanie liczb wielocyfrowych, błędne zapisywanie schematów
- słaba płynność wypowiedzi
- znaczna męczliwość
- trudności w takich przedmiotach jak: historia, matematyka, wychowanie fizyczne, muzyka, plastyka, praca-technika, język obcy
- brak staranności o wygląd własny.

W młodszych klasach trudności w czytaniu i pisaniu występują jednocześnie. Potem najczęściej ustępują trudności w czytaniu, a trudności w pisaniu często utrzymują się przez całe życie. Zależy to od tego, w jakim wieku podjęto właściwą pomoc terapeutyczną.

Aby odróżnić z jakim typem trudności w czytaniu i pisaniu mamy do czynienia w konkretnym przypadku, potrzebna jest diagnoza psychologiczno-pedagogiczna poprzedzona badaniami i wywiadem z rodzicami i nauczycielami.

Diagnozy takiej dokonują specjaliści pracujący w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Można jej dokonać już w wieku przedszkolnym. Im wcześniejsza diagnoza, tym wcześniejsza możliwość prowadzenia terapii, która może spowodować korzystne zmiany lub nawet ustąpienie trudności w czytaniu i pisaniu.

Należy zaznaczyć, że na pierwszym etapie edukacyjnym wiele dzieci ma problemy z czytaniem i pisaniem. Jednak u dyslektyków te trudności utrzymują się nawet po ukończeniu tego etapu i zaburzają komunikację społeczną dziecka.

Uczeń dyslektyczny w klasach starszych bardzo dotkliwie odczuwa swoje trudności, gdyż

„przenoszą” się one na naukę innych przedmiotów, a okres dorastania pogłębia problemy z powodu trudności w koncentracji uwagi, nadpobudliwości i męczliwości.

Zdarza się często, że podczas roku szkolnego u dziecka występują objawy nerwicowe w postaci zaburzeń snu, moczenia nocnego, tików, objawów wegetatywnych, które znikają w okresie wakacji. Można wówczas podejrzewać, że zaburzenia nerwicowe są skutkiem stresu spowodowanego niepowodzeniami szkolnymi. U dzieci dyslektycznych zaburzenia o charakterze psychosomatycznym są częste, co potwierdzają moje własne obserwacje z wieloletniej pracy zawodowej w poradni psychologiczno-pedagogicznej oraz na oddziale dziecięcym w szpitalu.

Wiadomo, że brak postępów w nauce czytania i pisania decyduje o karierze szkolnej dziecka. Dlatego wszelkie opóźnienia powinny być wyrównywane jak najwcześniej.

Istnieje 4-stopniowy system pomocy terapeutycznej dla dzieci dyslektycznych:

I stopień – dla dzieci o niewielkich trudnościach, polegający na indywidualizacji nauczania oraz poleceniu dziecku do wykonania podczas lekcji i w domu dodatkowych ćwiczeń (w tym przypadku niezbędna jest ścisła współpraca nauczyciela i rodziców),

II stopień – w przypadku bardziej nasilonych trudności proponuje się dziecku zajęcia w zespole korekcyjno-kompensacyjnym prowadzonym w szkole przez nauczyciela-terapeutę,

III stopień – dzieci, którym nie wystarczają ćwiczenia w zespole ze względu na głębokość ich zaburzeń mogą otrzymać indywidualną pomoc świadczoną przez poradnie psychologiczno-pedagogiczne,

IV stopień – przy nasilonych trudnościach w czytaniu i pisaniu jest możliwość utworzenia klas terapeutycznych.

W procesie terapii niezwykle istotne są oddziaływania i pomoc rodziców. Prof. Marta Bogdanowicz sformułowała ogólne zasady postępowania rodziców wobec dzieci dyslektycznych w postaci tzw. DEKALOGU.

Osobiście uważam, że dodatkowo bardzo pomocne mogą być następujące formy pracy rodzica z dzieckiem:

1. Nie zmuszać do przepisywania w nieskończoność prac domowych (sprawność rąk ćwiczyć poprzez inne, atrakcyjne dla dziecka zadania manualne).
2. Nie wykonywać za dziecko zadań domowych i nie przyzwyczajać do stałej obecności rodzica podczas odrabiania lekcji.
3. Służyć pomocą na zasadzie konsultacji, stałego czuwania nad tym, co się dzieje.
4. W przypadku konieczności poprawienia pracy zachęcić je do korekty i samokontroli.
5. Wprowadzać krótkie ćwiczenia (np. tabliczki mnożenia, znajomości dat) przy okazji prac domowych, czy drogi na zakupy.
6. Wdrażać dziecko do pracy systematycznej, dokładnej.
7. Uczyć porządku i zapewnić regularny tryb życia.
8. Wybrać wspólnie z dzieckiem określone programy telewizyjne.
9. Czytać dziecku na głos książki od najwcześniejszych lat.
10. Nagradzać książkami.
11. Czytać lektury po kilka stron na zmianę rodzic-dziecko.
12. Zachęcać dziecko do czytania literatury z zakresu jego zainteresowań.
13. Wdrażać do pomocy w wykonywaniu prac domowych.
14. Regulować umiejętnie proporcje czasu poświęcanego na naukę-odpoczynek-hobby.
15. Umożliwić dziecku usprawnianie ruchowe poprzez systematyczne ćwiczenia np. bieganie, basen, jazda na rowerze, zajęcia korekcyjne.
16. Korzystać z magnetofonu do nagrywania ćwiczeń w czytaniu w celu pokazania dziecku czynionych postępów.
17. Mobilizować dziecko do wypowiadania się pełnymi zdaniami, opowiadania obejrzanych

programów telewizyjnych, przeczytanych tekstów lub zaistniałych zdarzeń.

18. Nie poprawiać błędów za dziecko lecz zmobilizować je do samodzielnej pracy ze słownikiem ortograficznym.

19. Zachęcić do prowadzenia pamiętnika.

20. Komputer ze specjalnym programem do pracy z dzieckiem dyslektycznym może pomóc w pokonaniu trudności, lecz nie powinno się tego przeceniać.

Kiedy dziecko uczęszcza do szkoły podstawowej rodzic sam zgłasza wniosek o diagnozę w poradni psychologiczno-pedagogicznej. W przypadku ucznia gimnazjalnego rodzic musi swoją prośbę przedstawić radzie pedagogicznej szkoły, która zaopiniuje wniosek i ewentualnie zgłosi ucznia na badanie do poradni.

Dziecko ze zdiagnozowaną dysleksją powinno systematycznie doskonalić deficytowe funkcje poznawcze, niezbędne w procesie nauki czytania i pisania. Które funkcje? Ocenia to specjaliści w poradni psychologiczno-pedagogicznej. Na diagnozę trudności w czytaniu i pisaniu uczeń powinien trafić po raz pierwszy najpóźniej w klasie drugiej szkoły podstawowej. Pierwsze badanie nie pozwala na postawienie ostatecznej diagnozy ale wskazuje kierunki pracy z uczniem i rodzaj specjalistycznej pomocy, jaką uczeń powinien otrzymać. Po dwuletnim okresie pracy terapeutycznej w szkole lub poradni powinno mieć miejsce kolejne badanie psychologiczno-pedagogiczne, umożliwiające postawienie ostatecznej diagnozy. Dzieci z rozpoznaną głęboką dysleksją mają prawo do zwolnienia z nauki drugiego języka obcego w gimnazjum.

Uczeń z dysleksją ma swoje przywileje ale i obowiązki . Wszystko to ma jednak służyć osiągnięciu sukcesów edukacyjnych i kształtowaniu postawy dojrzałej do dokonywania trafnych wyborów życiowych.

Życzę udanego wypoczynku.

Katarzyna Klak-Korona- psycholog SP1.